

ВИЗНАЧЕННЯ 2-БРОМОАНІЛІНУ У ВИГЛЯДІ ТРИАЗЕНУ МЕТОДОМ ВЕРХ

Встановлено оптимальні умови проведення реакції утворення триазену 2-бromoаніліну з 4-нітрофенілдіазоній катионом: рН 5,5–7,5; 10–20-кратний надлишок реагенту. Лінійна залежність площі хроматографічного піка від концентрації 2-бromoаніліну спостерігається в межах 20–5000 мкг/дм³. Розроблено методику визначення 2-бromoаніліну в ґрунтах методом ВЕРХ. Методику апробовано на модельних зразках та на реальному об'єкті. Проведено метрологічну обробку результатів.

Ключові слова: 2-бromoанілін, триазен 2-бromoаніліну, реакція азодеривації, методика визначення, ВЕРХ.

За звичайних умов 2-бromoанілін (БА) – порошок жовтого кольору, $t_{\text{кип}} = 229\text{ }^{\circ}\text{C}$, $t_{\text{пл}} = 29\text{--}31\text{ }^{\circ}\text{C}$, густина 1,57 г/см³ [1, с. 165]. Використовується для синтезу пестицидів [2, с. 329], медичних препаратів [3, с. 3722], барвників [4, с. 451] та ін. Має токсичну [5, с. 3723] та канцерогенну дію [6, с. 1902; 7, с. 673].

Відомим є метод ВЕРХ з використанням твердофазної мікроекстракції [8, с. 3581–3587]. Використовували карбонові нановолокна, вилучені із сажі, одержані шляхом спалювання природних мастил. Волокна вилучались тетрагідрофураном з подальшою обробкою ультразвуком. Нановолокна було змішано з полівініловим спиртом для концентрування амінів. Визначення проводили ВЕРХ. Застосовують метод з використанням комплексоутворення з 18-краун-6 етером [9, с. 472–478], авторами вивчено параметри, що впливають на ефективність екстракції (органічний розчинник, склад донорних і акцепторних фаз та об'ємне співвідношення між ними, час екстракції, швидкість перемішування). Застосовують метод дериватизації з пентафлуоропропіоновим ангідридом [10, с. 187–195], екстракцією деривату n-гексаном з подальшим визначенням методом газової хроматографії з мас-спектрометричним детектуванням та інші методи.

У цій статті наведено результати досліджень визначення 2-бromoаніліну у вигляді триазену, що утворюється в результаті реакції N-азосполучення з 4-нітрофенілдіазонієм, а також хіміко-аналітичні характеристики отриманого триазену.

Експериментальна частина

Водний розчин БА («Меґск») готували розчиненням 172 мг аміну в 50 см³ 0,01М хлоридної кислоти. Потім розчин переносили в мірну

колбу місткістю 100 см³ і 0,01 М розчином хлоридної кислоти доводили до мітки. Водний розчин 4-нітрофенілдіазонію у вигляді тетрафторборатної солі, синтезованого за [11, с. 44], готували розчиненням у бідистильованій воді та одержували концентрацію 2,5 мг/см³. Використовували фосфатний буферний розчин – 0,15 М з рН 5,0, приготовлений за [12, с. 235].

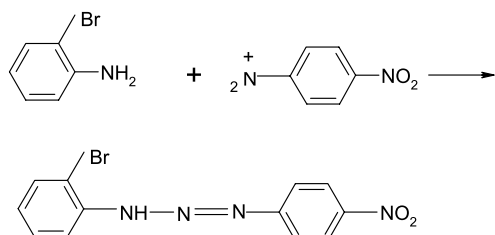
Концентрацію гідроген-іонів вимірювали на рН-метрі Mettler Toledo (Швейцарія). Оптичну густину розчинів вимірювали на спектрофотометрі СФ-46, а спектри поглинання записували на спектрофотометрі Perkin-Elmer UV/VIS Lambda 3В (США). ІЧС записували на приладі Abator (фірма «Nicolatt», США). Хроматографічні дослідження проводили на рідинному хроматографі Perkin-Elmer (США) зі спектрофотометричним детектором. Хроматографування проводили в ізократичному режимі: колонка сталеві (250 x 4,6 мм вн. д.), заповнена фазою «Сіласорб С18», рухома фаза ацетонітрил : вода = 70 : 30, детектування проводили при $\lambda = 392\text{ нм}$, об'єм проби, що вводиться, 20 мкл, швидкість подачі рухомої фази – 1,2 см³/хв.

Препаративне виділення азосполуки. У стакані місткістю 100 см³ розчиняли 60 мг у 50 см³ водно-етанольного розчину при рН 5 (фосфатний буферний розчин) і після розчинення наважки аміну додавали 20 см³ розчину 4-нітрофенілдіазонію у воді (2,5 мг/см³). Після перемішування розчину в ділильній лійці доливали 20 см³ хлороформу. Триазен БА оранжевого кольору вилучали, струшуючи фази протягом 5 хв. Процедуру з вилучення триазену БА повторюють тричі. Об'єднані екстракти в ділильній лійці декілька разів промивали водою і сушили безводним сульфатом натрію.

Розчинник вилучали за допомогою вакуумного ротаційного випарника за температури водяної бані 50 °С.

Результати та їх обговорення

При взаємодії ХБ у водно-етанольному розчині утворення триазену БА здійснюється за схемою:

Сухий залишок – триазен БА – аналізують на вміст карбону, бром, гідрогену та нітрогену (табл. 1).

Таблиця 1. Результати елементного аналізу триазену 2-бромоаніліну, %

Карбон		Гідроген		Бром		Нітроген	
Обчислено	Знайдено	Обчислено	Знайдено	Обчислено	Знайдено	Обчислено	Знайдено
44,88	45,41	5,27	5,09	46,45	47,12	35,57	34,93

Оптимальні умови утворення триазену БА досліджували за виходом аніонної форми, що дозволяє усувати заважаючий вплив системи. Азосполучення БА проходить у широкому інтервалі концентрації гідроген-іонів від рН 2 до рН 11 (рис. 1), однак максимальний вихід триазену БА спостерігається в межах рН 4,5–7. Зменшення виходу триазену БА при рН < 4,5 зумовлено домінуванням протонованої форми вихідного аміну, а зменшення при рН > 7 – зменшенням концентрації діазоній-катиона.

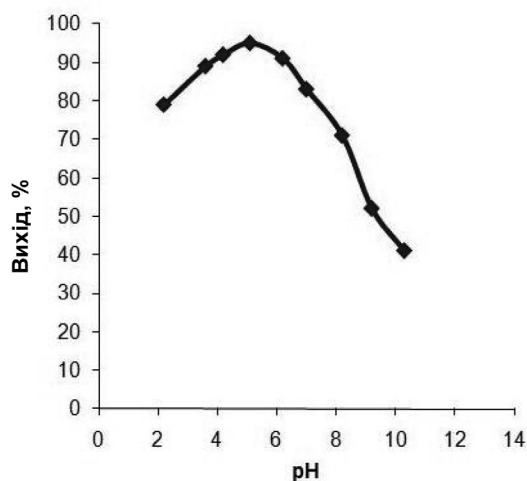

Рис. 1. Залежність виходу триазену 2-бромоаніліну від рН середовища

Для екстракції та вилучення триазену досліджували ряд органічних розчинників різних класів: зокрема, насичені вуглеводні (гексан, гептан), ароматичні вуглеводні (бензин, толуен, о-ксилен), галогенопохідні насичених вуглеводнів (дихлорметан, хлороформ, дихлоретан), естери ацетатної кислоти (етилацетат, бутилацетат, ізоамілацетат). Кращим екстрагентом виявився хлороформ. Лінійна залежність площі хроматографічного піка від концентрації ХФ спостерігається в межах 20–5000 мкг/дм³.

Проведено хроматографування одержаного екстракту. Час утримання становить 9,4 хв (рис. 2). Спостерігається симетричний окремий пік, що свідчить про відсутність накладання домішок, які могли б заважати визначенню. На хроматограмі спостерігається незначний пік таких домішок з часом утримання 7,4 хв, але, як видно з рис. 2, він має незначну площу та не накладається на пік триазену БА. Максимум

поглинання триазену БА спостерігається в кінці УФ-області спектра – при 388 нм (рис. 2).

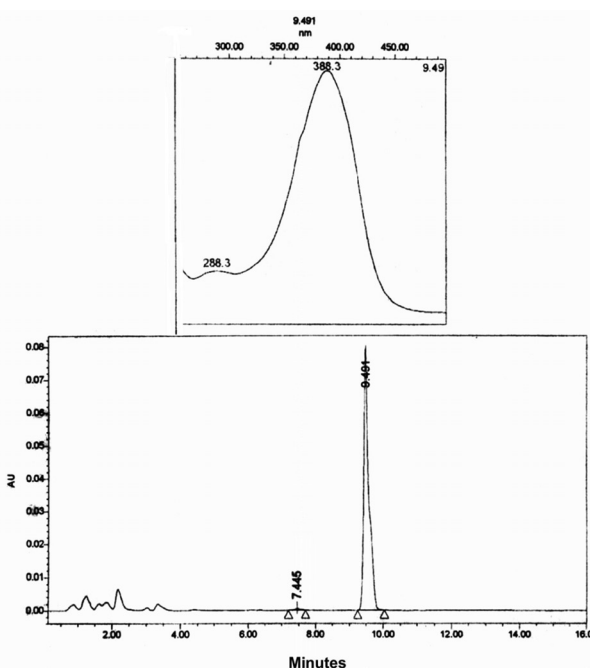

Рис. 2. PDA-хроматограма триазену 2-бромоаніліну

Досліджено кінетику та вплив кількості реагенту на утворення триазену. На основі експериментальних досліджень встановлено, що азодериват утворюється швидко, в межах 1 хв. Для повноти проведення реакції та максимального

утворення триазену БА потрібно додавати 10–20-кратний надлишок діазоній-катиона.

На основі одержаних даних розроблено методику визначення БА в ґрунтах.

Методика визначення 2-БА в ґрунтах.

У плоскодонну колбу місткістю 250 см³ поміщають 25 г повітряно-сухої проби ґрунту, додають 50 см³ 0,5 М НСІ і перемішують на апараті для струшування протягом 1 год. Фільтрують під вакуумом на воронці Бюхнера з фільтром «синя стрічка» в колбу Бунзена. Залишок на фільтрі промивають ще 25 см³ 0,5 М НСІ. Фільтрат переносять у фарфорову чашку місткістю 50 см³ і випарюють на піщаній бані досуха. Сухий залишок змивають 5 см³ фосфатного буфера в мірну колбу місткістю 10 см³, додають 2 см³ етанолу, 0,4 см³ водного розчину 4-нітрофенілдіазонію, перемішують. Бідистильованою водою доводять об'єм до 10 см³ і знову перемішують. Через 5 хв знову перемішують і хроматографують.

Методику апробовано на модельних зразках та реальному об'єкті – зразку проби ґрунту, відібраного в місці зберігання заборонених та непридатних пестицидів – урочищі «Промзона», с. Рокосово Хустського району

Таблиця 2. Результати визначення 2-бromoаніліну в модельних зразках ґрунту (1–3) та в ґрунті, відібраному в урочищі «Промзона» (4)

№	Введено, мкг/кг	Знайдено, мкг/кг	S _r
1	22,0	21,7 ± 0,3	0,05
2	58,0	58,3 ± 0,4	0,04
3	174,0	193,5 ± 0,6	0,03
4	–	32,4 ± 0,3	0,04

Закарпатської області. Проведено метрологічну обробку результатів досліджень (табл. 2).

Висновки

Синтезовано триазен 2-бromoаніліну. Методами елементного аналізу підтверджено склад триазену. Встановлено оптимальні умови проведення реакції азодеривації: кислотність середовища, кінетику реакції, вплив концентрації реагенту. Кращим екстрагентом виявився хлороформ. Розроблено та апробовано методику визначення 2-бromoаніліну у вигляді триазену методом ВЕРХ у ґрунтах. Методику апробовано на модельних зразках та на реальному об'єкті. Наведено метрологічну обробку одержаних результатів.

Список літератури

1. Химическая энциклопедия : в 5 т. – Т. 1 : А–Дарзана / глав. ред. И. Л. Кнунянц. – М. : Советская энциклопедия, 1988. – 623 с.
2. Ni Y. Simultaneous determination of three herbicides by differential pulse voltammetry and chemometrics / Y. Ni, L. Wang, S. Kokot // Journal of Environmental Science and Health. Part B. Pesticides, Food Contaminants, and Agricultural Wastes. – 2011. – Vol. 46, № 4. – P. 328–335.
3. Synthesis and evaluation of selegiline derivatives as monoamine oxidase inhibitor, antioxidant and metal chelator against Alzheimer's disease / S. Xie, J. Chen, X. Li [et al.] // Bioorganic and Medicinal Chemistry. – 2015. – Vol. 23, № 13. – P. 3722–3729.
4. Facile synthesis and controllable bromination of asymmetrical intermediates of perylene monoanhydride/monoimide diester / R. Wang, Z. Shi, C. Zhang [et al.] // Dyes and Pigments. – 2013. – Vol. 98. – P. 450–458.
5. Synthesis and evaluation of selegiline derivatives as monoamine oxidase inhibitor, antioxidant and metal chelator against Alzheimer's disease / S. Xie, J. Chen, X. Li [et al.] // Bioorganic and Medicinal Chemistry. – 2015. – Vol. 23, № 13. – P. 3722–3729.
6. Ahmed M. K. Application of Vibrational Spectroscopy to the Determination of Viscosity and Aniline Value of Hexanol Blended Diesel / M. K. Ahmed, M. Gonsalves // Petroleum Science and Technology. – 2015. – Vol. 33, № 23–24. – P. 1901–1907.
7. The metabolism of 4-bromoaniline in the bilecannulated rat: application of ICPMS (79/81Br), HPLC-ICPMS & HPLC-oa TOFMS / C. Duckett, M. McCullagh, C. Smith, I. D. Wilson // Xenobiotica. – 2015. – Vol. 45, № 8. – P. 672–680.
8. Carbon nanofibers extracted from soot as a sorbent for the determination of aromatic amines from wastewater effluent samples / S. Vadukumpully, C. Basheer, C. S. Jeng, S. Valiyaveetil // Journal of Chromatography A. – 2011. – Vol. 1218, № 23. – P. 3581–3587.
9. Sarafraz-Yazdi A. A new high-speed hollow fiber based liquid phase microextraction method using volatile organic solvent for determination of aromatic amines in environmental water samples prior to high-performance liquid chromatography / A. Sarafraz-Yazdi, F. Mofazzeli, Z. Es'haghi // Talanta. – 2009. – Vol. 79, № 2. – P. 472–478.
10. Determination of Three Carcinogenic Aromatic Amines in Urine of Smokers and Nonsmokers / K. Riedel, G. Schererl, J. Engl [et al.] // Journal of Analytical Toxicology. – 2006. – Vol. 30, № 4. – P. 187–195.
11. Коренман И. М. Фотометрический анализ. Методы определения органических соединений / И. М. Коренман. – М. : Химия, 1970. – 343 с.
12. Лурье Ю. Ю. Справочник по аналитической химии / Ю. Ю. Лурье. – М. : Химия, 1971. – 456 с.

I. Maga

DETERMINATION OF 2-BROMOANILINE IN THE FORM OF TRIAZENE BY METHOD HPLC

Triazine 2-bromoanilin (BA) has been synthesized. The synthesis was carried out in aqueous-ethanol solution at pH 5 (phosphate buffer solution) by azoderivation reactions with 4-nitrophenyl diazonium cation. By elemental analysis, the structure of the resulting triazenes proved to contain carbon, chlorine, hydrogen, and nitrogen.

Optimal conditions for the formation of triazenes BA were defined by the ionic form release, which allows to eliminate the systems prevention impact. Azo compound BA occurs in a wide range of concentration of hydrogen ions from pH 2 to pH 11, but the maximum yield of BA triazenes occurs within the pH of 4.5–7. Reduction of the output of BA triazenes at pH < 4.5 is due to the dominance of the original amine form, and decrease at pH > 7 by the decrease in the concentration of diazonium cations.

For extraction and removal of triazenes we investigated a number of organic solvents of different classes. In particular: aliphatic hydrocarbons (hexane, heptane), aromatic hydrocarbons (benzene, toluene, o-xylene); halogen derivatives of aliphatic hydrocarbons (dichloromethane, chloroform, dichloroethane); acetic acid esters (ethyl acetate, butyl acetate, isoamyl acetate). The best extractant was chloroform.

The linear dependence of chromatographic peak area on the BA concentrations was observed in the range of 20–5000 mg/l. Chromatography was conducted for the obtained extract. Retention time is 9.4 min. There is a single symmetrical peak indicating the absence of contaminants overlay that could interfere with determination. In the chromatogram there is a significant peak of such impurities with retention time of 7.4 minutes, which has a small area and does not overlap the peak of BA triazene. Maximum absorption of BA triazene occurs at the end of the UV spectrum: at 388 nm. The kinetics and the impact on the number of reagent triazenes formation was studied. The experiment showed that azo derivative is formed quickly: within 1 minute. For complete reaction and maximum BA triazenes formation it is necessary to add 10–20 fold excess of diazonium cations.

The study resulted in the method for determination of 2-chlorophenoles in soils by high performance liquid chromatography. The method was tested on samples of the model and the real object.

Keywords: 2-bromoaniline, triazene, azoderivation reaction, method for determination, high performance liquid chromatography.

Матеріал надійшов 14.01.2016